

İklim Değişikliğinin Bölgemize Muhtemel Etkileri

Sera gazlarının atmosferin alt kısmında tutulması sonucunda, dünya yüzeyinin yakınında daha yüksek hava sıcaklıkları, hava düzeninde değişiklikler ve okyanusların sıcaklığında artış, deniz seviyesinin yükselmesi, şiddetli hava olayları, su güvenliği ve gıda güvenliği gibi iklimde birçok değişikliğe neden olmaktadır. İklimde gözlenen bu değişiklikler; canlıların yaşam alanlarını, binaların ve altyapının durumunu, insanların sağlığını ve yaşam kalitesini de etkileyecek değişimlere neden olmaktadır. İklimsel değişimden en çok etkilenecek nüfuslar ise; kentlerde yaşayan yoksul gruplar, kıyı bölgelerinde yaşayanlar, jeolojik olarak sakıncalı bölgelerde ve yamaç alanlarına yakın yerlerde yaşayanlar, depreme karşı hassasiyeti yüksek alanlarda bulunan nüfus ve yapılar olarak belirlenmektedir.

Yerleşme ve altyapı, gıda duyarlılığı açısından değerlendirildiğinde iklim değişikliğinin bölgemize kentsel/mekânsal olası etkileri:

- Evlerde, yollarda, sulama sistemlerinde, zayıf altyapıya sahip ve doğal riskli olan fay zonları gibi alanlarda taşkın, zemin kaymaları gibi hasarlar,
- Sıcaklık artışları ve uzun ısı dalgaları sonucunda asfalt ve yol, köprü ve bina malzemelerinin daha hızlı bozulması,
- Sanayi, enerji ve ulaştırma alanlarında yerleşim ve altyapı hassasiyetinin bulunması,
- Tarımsal ürünlerde verimlilik azalması ve gıda fiyatlarında artış,
- Mevsim geçişlerinin ortadan kalkması ve dört mevsimin artık görülmemesi,
- Sulak alanların kurumasındaki artış,
- Tarımsal üretimde azalmaya bağlı olarak küçük yerlerde tarıma bağlı nüfusun şehirlere göç etmesi,
- Sıcaklık ve yağıştaki değişkenliğin, bitkisel üretimi doğrudan etkilemesi ve aynı zamanda toprak yapısında da değişikliğe neden olması. Sel, kuraklık ve aşırı sıcaklıkların, hayvancılık ve balıkçılık alanlarındaki üretimi de etkileyeceği öngörülmektedir.

İnsan kaynaklı faaliyetler olan teknolojik gelişme ve endüstriyelleşme arttıkça, sera gazı salınımları da artmaktadır. İnsan etkinliklerinin fosil yakıtlara dayanması ve aşırı tüketim ile birlikte ortamdaki karbondioksiti azaltıcı etkisi olan orman alanlarının bozulması sonucunda iklim değişikliğinin hızında da artış gözlenmektedir.

Tüm bu etkilerden hareketle iklim değişikliği konusu 1970'li yıllardan itibaren uluslararası kamuoyunun gündemine girmiş ve ortaya çıkardığı olumsuzluklarla mücadele konusunda bu tarihten itibaren somut adımlar atılmaya başlanmıştır. 1972 yılında toplanan Stockholm Konferansı ve sonrasında 1973'te Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın kurulması, 1988 yılında Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin oluşturulması, 1992 yılında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin ve 1997'de Kyoto Protokolü'nün imzaya açılması, 2015 Paris İklim Anlaşması ile gelinen aşamada 2019 Aralık ayında Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın açıklanması, bu süreçteki başlıca adımlardır.

2016 yılında yürürlüğe giren Paris İklim Anlaşması'nın küresel ortalama sıcaklık değerini, sanayi öncesi dönem olarak kabul edilen 1850-1900 öncesi döneme göre 2°C'nin altında tutmak hedefindedir. Bu doğrultuda küresel ısınmaya yol açan karbon emisyonlarının sınırlandırılması ve yeşil bir ekonominin oluşturulması çabaları 2019 yılında Avrupa Yeşil Mutabakatı ilan edilmesiyle ileri bir noktaya taşınmıştır. Bu Mutabakat AB ile siyasi, coğrafi ve ekonomik ilişkileri bulunan çevreyi de etkileyecek ve dönüştürecek bir yol haritasıdır. Böylece 2050 yılında karbon-nötr ilk kıta olmak hedeflenmektedir. Gerek ülkemiz gerekse bölgemizde:

- Sanayinin daha yeşil bir ekonomi oluşturacak şekilde dönüşümü,
- Yenilenebilir enerjinin payının artırılması,
- Yeşil binaların ve bina yenileme faaliyetlerinin desteklenmesi,
- Akıllı ve temiz teknoloji içeren ulaşım yatırımları,
- Tarladan sofraya ya da çiftlikten çatala olarak özetlenen adil, sağlıklı ve temiz gıdaya erişim,
- Biyoçeşitliliğin korunması ve iyileştirilmesi,
- Sıfır kirlilik prensibi,
- Teknolojinin, Ar-Ge faaliyetlerinin tüm bu çabaları desteklemesi bizim yol haritamız olması gerekmektedir.

Ülkemiz için en büyük ihracat pazarı olan AB'deki bu gelişmeleri dikkate alarak, ekonomisini bu ilkeler doğrultusunda dönüştürerek hem iklim değişikliği çabalarına katkı vermek hem de AB nezdinde var olan pazar payını ve rekabetçiliği korumak önemlidir. Bu anlamda Yeşil Mutabakat Eylem Belgesi ve Paris İklim Anlaşması'nın onaylanması, 2053 yılı için net sıfır emisyon hedefinin konması gibi adımlar olumlu gelişmelerdir.

Yeşil Mutabakat Eylem Planının sacayaklarından biri olan İklim Değişikliği ile Mücadele kapsamında en fazla değişim ve dönüşüm geçirmesi beklenen alanlar; tarım, elektronik, ambalaj, plastik, tekstil ve inşaatır. Bu sektörlerde yapılacak düzenlemelerin iyi anlaşılması, gelişmelerin takip edilmesi ve oluşturulacak standartlara uyum sağlama konusunda hızlı adım atabilme yeteneğinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Farklı bir açıdan bakıldığında AB Yeşil Mutabakatı ile gündeme gelen karbon ayak izi meselesi de üzerinde önemle durulması gereken bir mevzudur. Karbon ayak izi sera gazlarının toplamının karbon cinsinden ifade edilmesiyle oluşan miktardır. Sınırdaki Karbon Mekanizmasıyla, karbon emisyonu konusunda işbirlikçi olmayan ancak AB pazarında ihracat yapmaya devam etmek isteyen üreticiler için bir tür vergi mekanizması geliştirilmiştir. 2021 yılında Paris İklim Değişikliği Antlaşmasını onaylayan ve ihracatının neredeyse yarısı AB pazarına olan Türkiye'de, İklim Değişikliği Kanun Tasarısı ile iklim değişikliğine uyum için ilk adımı atmıştır. Bu bağlamda Avrupa pazarına ihracatını devam ettirmek isteyen şirketler de öncelikle kurumsal karbon ayak izlerini hesaplatarak, bu sürece dahil olmaya başlamışlardır. Karbon ayak izi hesaplama, özellikle de doğrulanabilir bir karbon ayak izi raporu oluşturma oldukça hassas ve veriler açısından da külfetli bir sonuç olduğu için, bu sürecin daha profesyonel bir şekilde gerçekleştirilmesi maksadıyla bazı yazılımlar kullanılmaya başlanmıştır.

Firmaların öncelikli olarak kurumsal karbon ayak izini öğrenmesi ardından da azaltım stratejilerine yönelmesi gerekmektedir.

İklim değişikliği aynı zamanda enerji üretim potansiyelimizi ve enerji ihtiyaçlarımızı da değiştirmektedir. Örneğin su döngüsüne yönelik değişiklikler su gücünden üretilen enerjiyi, daha yüksek sıcaklıklar yaz aylarında soğumaya yönelik talebi artırıyor ve kış aylarında ısınmaya yönelik talebi azaltıyor. EPDK'nın en fazla elektrik tüketilen iller içerisinde 8. sırada yer alan Konya'da Konya imalat sanayinin enerji verimliliğini artırarak, karbon ayak izini azaltacak ve sınırda karbon vergisini düşürerek uluslararası sektörel rekabetçiliğini artıracak bir Enerji Verimliliği Değerlendirme Merkezi kurulacaktır. KTO Mesleki Eğitim ve Dijital Dönüşüm Hizmetleri A.Ş. tarafından, Enerji Verimliliği Hizmetlerini yürütmek için sanayi sektörü için alınacak yetki belgesiyle, sanayinin tüm alt sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelere, enerji üretim, iletim ve dağıtım tesislerine ve organize sanayi bölgelerine hizmet vermek mümkün olabilecektir. Merkez ayrıca, enerji verimliliği ve karbon ayak izine ilişkin uygulamalar ve fonlara ilişkin olarak imalat sanayi için bir danışma ve rehberlik merkezi olacaktır.

Projenin hedef kitlesi Konya, Karaman ve Aksaray'da başta en fazla enerji tüketen sektörlerde faaliyet gösteren 1027 firma olmak üzere, bunlar dışında talep potansiyeli olan imalat sanayinde faaliyet gösteren, 2.758 firmadır.

Konya Ticaret Odası'nın proje yürütücülüğünü yaptığı, Konya Ticaret Odası Mesleki Eğitim ve Dijital Dönüşüm Hizmetleri A.Ş.'nin ortaklığı ve KTO Karatay Üniversitesi'nin iştiraki ile KTOTEK bünyesinde hayata geçirilmesi planlanan KTO Enerji Verimliliği Etüt Merkezi'nin 2023 yılında faaliyete geçmesi planlanmaktadır.